

Фикҳ дарслари (132-дарс). Исломда шахсий озодалик (иккинчи мақола)

14:30 / 15.04.2021 3925

هَلْ لِي قَوْلٌ مِّنْ لَّدُنِّي قَوْلٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَخْتِطُونَ
لَقَدْ لَبِثْنَا أَنرَابًا مِّنْ قَبْلِ هَٰذَا وَرَبِّنَا مَا ظَننَّا أَن لَّنَّا قَوْلًا
مِّنْ دُونِ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَقَدْ لَبِثْنَا أَنرَابًا مِّنْ قَبْلِ هَٰذَا
وَرَبِّنَا مَا ظَننَّا أَن لَّنَّا قَوْلًا مِّنْ دُونِ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

Салмон розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«У кишига: «Набийингиз сизларга ҳамма нарсани, ҳатто қандай қазои ҳожат қилишни ҳам ўргатди», дейилди.

У киши:

«Тўғри. Батаҳқиқ, у зот бизни қазои ҳожат қилганимизда ёки бавл қилганимизда қиблага қарашимиздан, ўнг қўл билан истинжо қилишимиздан ёки учтадан кам тош билан истинжо қилишимиздан ёки чиқинди ва суяк билан истинжо қилишимиздан наҳйи қилганлар», деди».

Бешовларидан фақат Бухорий ривоят қилмаган.

Сўнг уни ювиш одобдир.

لَا أَقُوهُ نَعُوهَ لَلِإِيضَرِّ كَلِّمَ نَبَسَانَ نَعُوهَ يَبْلُؤُكُمْ كَأَخْلَافِ أَوْ هَجَامُ نُبَايَ وَر
هَيْلَعُ هَلَلِ إِصْرِهِ لَلِأُلُوسِ رَلِاقِ، ثَدَّ دِي جِجْ جِزْ تَلَزَنَ عَيْ آلِ وَدَهَنَّ أ
أَمْ فِرْوُطَلِ إِي فِمْ كَيْ لَعِ عَيْ نَشَأُ دَقَ هَلَلِ إِنْ إِي رَاصِنَ آلِ رَشَعَمَ إِي: «مَلَسَو
يَجُنُّنَ سَنَوَ، إِي بَانَجَلِ أَمْ لَسُنْتَعَنَوَ، إِي آلِ صِلِ الْأَصْوَتَنَ: أُولِاقِ «؟ مُمْ كُرُوهُط
«هُومُ كَيْ لَعِ فِرْكَ أَدَوُوهَ»: لِاقِ، إِي أَمْ لِبِ

Ибн Можа, Ҳоким ва Байҳақий Анас ибн Молик розияллоху анҳудан ривоят қиладилар:

«Унда покланишни севадиган кишилар бор. Аллоҳ эса покланувчиларни севадир», ояти нозил бўлганда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Эй Ансорийлар жамоаси! Аллоҳ сизларни покликда мақтади. Сизнинг поклигингиз нимадир?» дедилар.

«Намозга таҳорат қиламиз. Жанобатдан ғусл қиламиз. Сув ила истинжо қиламиз», дейишди.

«Мана шу экан-да! Уни маҳкам тутингиз!» дедилар».

Агар у махраждан бир дирҳамдан кўпроқ тарқалган бўлса, ундан истинжо қилиш вожибдир.

Чунки бир дирҳам афв қилинган миқдордир. Ундан зиёдидан покланиш, албатта, вожиб бўлади.

Қўлини ювгандан кейин махражини муболаға ила бўшаштирган ҳолда, бармоқларининг ич тарафи ила уни ювади.

Махраждаги нажасни ювишдан олдин қўлни ювиш у тозаланиш асбоби бўлганидандир. Махражни бўшаштириш ила унинг ҳамма жойларидаги нажосатни ювиш осонлаштирилади.

Кейин қўлни ювади.

Шунда қўлга теккан нажосат ва ноқулай ҳидлар кетади.

Халода қиблага қараш ёки унга ортини қилиш макруҳдир.

Охирги жумладаги ҳукми фуқаҳоларимиз қуйидаги ва шунга ўхшаш бошқа далиллардан олганлар:

هَيْلَعُ هَلَلِ إِصْرِهِ لَلِأُلُوسِ رَلِاقِ، نَعُوهَ لَلِإِيضَرِّ كَلِّمَ نَبَسَانَ نَعُوهَ يَبْلُؤُكُمْ كَأَخْلَافِ أَوْ هَجَامُ نُبَايَ وَر
أُولِوُيَ أَلِوُةَ لَبْقُولِ لَبْقُولِ سَيَ أَلِ فَطَائِعُ لَلِأَمْ كُدَحَ أَيْ تَأْ أَدِإِ: لِاقِ، مَلَسَو

«يُرَاحُ بِلْهُاوَرِ، «أَوْبَرِّغْ وَأَوْقَرِّشْ هُرَّهَظْ»

Абу Айюб Ансорий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Бирортангиз қазои ҳожатга борса, қиблага юзланмасин ва унга орқасини ҳам қилмасин. Шарққа ёки ғарбга қаранглар», дедилар».

Бухорий ривоят қилган.

هَوَيْلَعُ هَلَلِ الْيَلَصِ هَلَلِ الْوَسْرَلِ اِقْ؛ اِقْ هُنَّ هَلَلِ الْيَصْرَ هَرَّهَ رُ هَبَّ اَنْعَ
طَائِعِ الْاُمِّ كُدْحَ اَيَّ اَذِ اِفْ، اَمُّ كُمِّ لَعُ اِدِلْ اَوْلَا هَلْ زَنْ مَبِّ مَكْلْ اَنْ اَمَّنْ اِ؛ اَمَّ لَسَوْ
هُاوَرِ. «وَنِي مَيِّ بَطَّ سَيِّ اَلْوَا هَرِّ بَدَتْ سَيِّ اَلْوَا لَبِّ قَوْلِ الْبَقْتِ سَيِّ اَلْفِ
دُوَادُ وَبَّ اِ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Мен сизларга худди отанинг ўрнидаман, сизларга таълим бераман. Бирортангиз қазои ҳожатга борса, қиблага юзланмасин, унга орқасини ҳам қилмасин, ўнг қўли билан покланмасин», дедилар».

Абу Довуд ривоят қилган.

Демак, қиблага қараб ҳам, қиблага орқасини қилиб ҳам қазои ҳожат қилмаслик керак экан.

Ҳадисдаги «шарққа ёки ғарбга қаранглар», деган гап Мадинаи Мунаввара аҳлига айтилган. Улар шарққа ёки ғарбга қарасалар, қибла ён томонларида қолади. Лекин бошқа жойларда қибла шарқ ёки ғарб томонда бўлиши мумкин. Бу гап уларга тегишли бўлмайди. Улар қиблага қараб ёки ортларини қилиб қазои ҳожат қилмасликлари зарурлигидан, шарқ ёки ғарбга қарамасликлари керак бўлади.

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг юқоридаги гаплари Ислом дини хало одоби масалаларига жиддий эътибор берганидан далолат беради. Аввал айтганимиздек, инсоният тарихида биринчи бўлиб Ислом бу ишларни тартибга солишни бошлаган.

Масала жиддийлигидан Ислом шариатининг иккинчи масдари бўлмиш Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суннатларида бу ишга алоҳида эътибор берилган. Энг мўътабар ҳадис, фикҳ ва одоб китобларида

албатта «Хало одоблари» номли боб бўлади.

(Тамом)

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди